Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Laan van de Glazen Stad 1
2672 TA Naaldwijk
T 14 0174
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

Aan de raad van de gemeente Westland

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR.	DOCUMENTNR.	BIJLAGE(N)
			26-0174510	0
CONTACTPERSOON		AFDELING	TELEFOONNUMMER	DATUM VERZONDEN
B.J. Beukers		Financiën & Juridische Zaken	(0174) 672 014	28-10-2026

ONDERWERP
Reactie college op advies auditcommissie programmabegroting 2027-2030

Geachte raad,

Op 21 oktober jl. ontvingen wij van de auditcommissie haar advies over de programmabegroting 2027-2030 en de financiële uitwerking van het Collegewerkprogramma (CWP) in de eerste begrotingswijziging. In deze brief geven wij onze zienswijze op de verschillende adviezen.

Algemene beoordeling en financieel beeld

De commissie stelt vast dat de gemeente beschikt over een aanzienlijke reservepositie en dat de programmabegroting in de oorspronkelijke opzet financieel sluitend is. De verwerking van het CWP leidt in 2028 en 2029 tot tekorten (respectievelijk −€1,491 mln. en −€1,026 mln.), ook na de voorgestelde inzet van jaarlijks €3 mln. uit de algemene reserve. De commissie vraagt een geactualiseerd overzicht van het structurele saldo inclusief CWP vóór vaststelling van de begroting

Reactie college

Wij herkennen de analyse van de commissie over onze financiële positie. In de eerste week van november bieden wij de raad een overzicht aan met de belangrijkste financiële tabellen (waaronder de balans, de staat van lasten & baten, het kasstroomoverzicht) en kengetallen, na verwerking van het CWP.

Opbouw en informatievoorziening

De commissie waardeert de indeling in negen programma's en de conversietabel, maar vraagt een verdere stap: de samenhang tussen doelen, prestaties, budgetten en CWP-maatregelen explicieter zichtbaar maken. Zij adviseert daartoe ook startmomenten, doelen en evaluatiemomenten te benoemen bij belangrijke ambities.

Reactie college

Wij onderschrijven het belang van een heldere koppeling tussen ambities, maatregelen en middelen. In het CWP hebben wij de koppeling tussen onze ambities, CWP -maatregelen en budgetten gelegd. Bij de begroting 2028 is dit geïntegreerd in het begrotingsboekwerk. Over de voortgang

IBABS 005

van onze ambities rapporteren we in de reguliere P&C-cyclus. Waar nodig zullen wij gedurende de looptijd van het collegewerkprogramma, prioriteiten en beoogde resultaten actualiseren. We verkennen de verdere inzet van digitale overzichten en visualisaties en kijken graag samen met de auditcommissie naar verbeteringen van de planning & controlinstrumenten

Financiële positie en signaalwaarden

De commissie constateert dat de vaste schulden oplopen en benoemt de ontwikkeling van de netto schuldquote. De solvabiliteit daalt gedurende de looptijd van de begroting. De grondexploitatiequote en belastingcapaciteit in 2027 vallen in de meest risicovolle signaleringscategorie, zij het dat de wettelijke overschrijdingsnormen niet worden gepasseerd. De commissie adviseert de signaalwaarden nauwlettend in de gaten te houden, en beveelt aan bij de eerstvolgende MIP-actualisatie een scenario voor vertraagde grondverkopen, hogere rente en uitlopende projecten te laten presenteren met mogelijke beheersmaatregelen.

Reactie college

Op voorhand willen wij meegeven dat normen voor de kengetallen niet wettelijk zijn vastgelegd, maar signaalwaarden zijn vanuit het Gemeenschappelijk Toezichtskader (GTK). Wij delen de constatering van de commissie dat de schuldpositie een aandachtspunt is. De toename van de schuld is direct verbonden aan de omvangrijke investeringsagenda, waaronder Flora Campus Westland, de ontwikkeling van het nieuwe Westland theater en onderwijshuisvesting. Deze investeringen zijn noodzakelijk voor een toekomstbestendige gemeente. Wij bewaken de financiële kengetallen nauwgezet, maar bekijken deze altijd in samenhang. We zullen in de P&C-documenten de belangrijkste kengetallen bijwerken. Wij zullen voortaan bij het MPG en het TMPG ook een 'overall' inzicht geven in de gevolgen voor de relevante ratio's en rentelasten, in geval van vertraging van de verkopen / afname van grondvoorraden.

Inzet van reserves

Het CWP voorziet naast €9 mln. surplusinzet in €6,75 mln. aanvullende onttrekkingen aan de algemene reserve voor incidentele maatregelen. De commissie vraagt een inzichtelijke berekening van de surplusinzet en wil dat de relevante risico's, eerdere bestedingsbesluiten, CWP-mutaties en de buffer voor gebiedsontwikkelingen daarin worden betrokken. Ook is de auditcommissie positief over de actualisatie van de bestemmingsreserves die bij de 2e Afwijkingenrapportage aan de raad wordt voorgelegd.

Reactie college

Wij begrijpen de wens van de commissie om de surplusinzet transparanter te onderbouwen. In onderstaande tabel geven wij aan wat er jaarlijks maximaal mag worden ingezet vanuit het surplus van de algemene reserve.

Peildatum	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
Stand algemene reserve	54.712	47.380	41.044
Soliditeitsreserve (voorstel: opheffen en toevoegen)	67.067	67.067	67.067

Algemene reserve incl. soliditeitsreserve	**121.779**	**114.447**	**108.111**
Gekwantificeerde risico's (m.u.v. risico's gebiedsontwikkeling)	13.761	13.761	13.761
Maximale inzet surplus 10%	**10.802**	**10.069**	**9.435**

Voor de risico's omtrent gebiedsontwikkelingen hebben wij een aparte reserve, deze brengen we dus niet in mindering op het surplus. We hebben in de begroting € 15,3 miljoen aan risico's gebiedsontwikkeling gekwantificeerd, waar de reserve Gebiedsontwikkeling € 20,8 miljoen bedraagt. Naar de letter zouden we ook deze risico's voor de gebiedsontwikkeling van het surplus moeten aftrekken. Ook in dat geval blijft er voldoende surplus over.

Wij stellen de raad bij de actualisatie van de reserves bij de 2e Afwijkingenrapportage voor de soliditeitsreserve (€ 67,1 miljoen) op te heffen en toe te voegen aan de algemene reserve. Wanneer de raad hiermee instemt, is er hierna ruim voldoende surplus.

De raad behandelt deze actualisatie pas in december, na vaststelling van de begroting. De provincie telt de soliditeitsreserve daarom nog niet mee als surplusreserve. Zonder de soliditeitsreserve is het surplus in 2029 ongeveer € 250.000 te laag. De provincie als toezichthouder richt zich vooral op 2027. In dat jaar is de surplusreserve ook zonder soliditeitsreserve voldoende voor de onttrekking van € 3,0 miljoen.

Zoals vermeld zullen wij de raad bij de 2e Afwijkingenrapportage een actualisatie van de reserves aanbieden. Wij zullen hier voorstellen een aantal reserves zonder bestedingsplan op te heffen.

Investeringsplanning en kapitaallasten

De commissie vraagt voor de vaststelling een toelichting op de aansluiting tussen de bestaande MIP-stelpost en de CWP-mutaties, zodat duidelijk wordt hoe voordelen door onderuitputting zijn verwerkt en dubbeltelling wordt voorkomen. Verder beveelt de commissie aan bij MIP-actualisaties voor grote projecten als Flora Campus Westland, GO Verdilaan, het nieuwe Westland Theater en onderwijshuisvesting een integraal beeld te geven (totaal krediet, locatie, planning, subsidies, risico's en structurele exploitatielasten ook na 2030), met een onderscheid tussen gemeentelijke activa, bijdragen aan derden en exploitatielasten.

Reactie college

In totaal mogen wij een overprogrammering van 20% nemen op onze kapitaallasten van nieuwe investeringen. Wij hielden in onze begroting al rekening met een stelpost (25% van de jaarlijkse toename van de kapitaallasten van nieuwe investeringen). De reeks die is opgenomen in het CWP, is het verschil tussen de stelpost waar we al rekening mee houden in de begroting, en de maximale 20% afslag. Op deze manier wordt er geen dubbeltelling meegenomen, en houden we uiteindelijk rekening met een overprogrammering van 20%.

Wij onderschrijven het advies van de commissie voor volledige investeringsoverzichten. Wij bieden bij de MIP-actualisatie voor elk project een projectblad aan bij de raad waarin alle relevante informatie is opgenomen. Wij zullen daarin ook de kapitaallasten in het vervolg toevoegen. Tevens kijken wij bij elke MIP-actualisatie kritisch naar de uitvoeringscapaciteit, en passen onze planning daar waar nodig op aan. Voor kredietbesluiten voor de door u benoemde grote projecten, leggen wij altijd een integraal kostenbeeld voor aan de raad.

Sociaal domein

De commissie constateert drie financiële risico's in het sociaal domein. Ten eerste de stelpost 'indexeren opbrengst hervormingsagenda' van €3 miljoen per jaar vanaf 2028, die nog moet worden uitgewerkt in concrete maatregelen en een tijdpad. Ten tweede de geraamde €1,5 miljoen inkomsten per jaar vanaf 2028 als gevolg van een eigen bijdrage jeugdzorg, waarvan de landelijke uitwerking onzeker is. Ten derde het netto-effect van circa €5,6 miljoen per jaar voor de voorgenomen wijziging van huishoudelijke hulp binnen de Wmo vanaf 2029. De commissie vraagt per afwijkingenrapportage een afzonderlijke voortgangsrapportage over deze aannames. Ook wijst de commissie erop dat de reserve Sociaal Domein daalt van €7,66 mln. eind 2026 naar €2,20 mln. eind 2030 en vraagt zij uiterlijk bij de volgende kadernota helderheid over de structurele bekostiging van activiteiten waarvoor de reserve wordt ingezet.

Reactie college

Wij herkennen de gesignaleerde risico's. De stelpost voor de hervormingsagenda Jeugd is bewust als pm-post opgenomen, in afwachting van de uitwerking van de landelijke maatregelen. De provincie als toezichthouder accepteert deze stelpost niet; conform het advies van de VNG hebben wij hem wel opgenomen. Wij zullen de raad uiterlijk bij de Kadernota 2027 informeren over de concretisering van de maatregelen, het tijdpad en de financiële effecten. Hierbij zullen we betrekken het begin februari 2027 te verwachten 2e zwaarwegende advies van de deskundigencommissie hervormingsagenda jeugdzorg. Daarin zal duidelijk worden of de opgelegde rijksbezuinigingen reëel zijn op te vangen door gemeenten. Voor de eigen bijdrage jeugdzorg en de Wmo-maatregel geldt dat hiervoor eerst op rijksniveau beleid moet worden aangepast. Pas wanneer de nieuwe wetgeving er ligt kunnen gemeenten bepalen wat dit voor hen betekent. Deze stelposten zijn wel acceptabel volgens de toezichthouder.

Bij de 2e Afwijkingenrapportage 2026 wordt er een actueel bestedingsplan van de reserve Sociaal Domein aan de raad voorgelegd.

Riool- en afvalstoffenheffing

De commissie stelt vast dat de afvalstoffenheffing in 2027 stijgt met circa 25% en dat de kostendekkendheid van afval vóór reserve-inzet 89,6% bedraagt. Met een onttrekking van €2,364 miljoen wordt 100% bereikt; bij riolering is dit 93,2% vóór inzet van de voorziening en 100% na onttrekking van €1,389 miljoen. De afvalreserve daalt van €10,97 miljoen eind 2026 naar €3,37 miljoen eind 2030. De commissie vraagt bij de belastingvoorstellen in december 2026 om een samenhangend meerjarenoverzicht van tarieven, kostentoerekening en reserve- en voorzieningsstanden,

met een expliciete afweging over het tempo van kostendekkendheid. Voor riolering vraagt de commissie bovendien om een concrete oplevertermijn voor het nieuwe beheerplan.

Reactie college

In december van elk jaar worden de tarieven voor het daaropvolgende jaar door de raad vastgesteld. Hiervoor verstrekken we altijd een overzicht van de kostendekkendheid per heffing voor het jaar waarvoor de heffing wordt vastgesteld. Op dit moment zijn de voorstellen van de verordeningen voor 2027 al in een vergevorderd stadium. Vanaf de verordeningen van 2028 zullen we voor deze heffingen een meerjarig overzicht verstrekken.

Voor riolering verwachten wij het nieuwe beheerplan in de loop van 2027 te kunnen opleveren; dit biedt het kader voor een verantwoorde meerjarige financiering van onderhoud, vervanging en de benodigde voorzieningen.

Verdiepende en signalerende rol auditcommissie

De commissie kondigt aan jaarlijks enkele verdiepingsthema's te willen benoemen en hierover uw raad te adviseren. De voorgestelde thema's zijn: projectbeheersing grote investeringen en vervangingswerkzaamheden, risicomanagement en interne beheersing, subsidieverlening- en verantwoording en systematiek lokale heffingen.

Reactie college

Wij verwelkomen de verdiepende rol die de auditcommissie wil vervullen op deze thema's. Wij zullen de benodigde informatie en ondersteuning beschikbaar stellen en werken constructief samen met de commissie in dit verband.

Conclusie en advies auditcommissie

De commissie adviseert de raad om:

- bij de besluitvorming over de programmabegroting 2027-2030, inclusief eerste begrotingswijziging, de gesignaleerde financiële risico's nadrukkelijk te betrekken bij de afwegingen, in het bijzonder de ontwikkeling van de schuldpositie, de beheersbaarheid van grote investeringen en de haalbaarheid rond de financiële opbrengsten in het sociaal domein;
- het college te verzoeken de raad via de reguliere P&C-cyclus inzichtelijk te informeren over de realisatie van de financiële aannames, de ontwikkeling van de belangrijkste risico's en de maatregelen die nodig zijn wanneer besparingen of inkomsten achterblijven;
- het college te verzoeken bij de verdere uitwerking van het CWP en het MIP de samenhang tussen beleidsambities, investeringen, structurele lasten en de financiële ruimte van de gemeente inzichtelijk te maken, ook voor de periode na 2030, en daarbij de gevolgen voor de schuldpositie en de structurele houdbaarheid van de heffingen te betrekken.
- bij de behandeling van dit advies aan te geven welke verdiepingsthema's voor de Auditcommissie prioriteit verdienen en welke aanvullende onderzoeksvragen u wilt meegeven.

Reactie college

Met inachtneming van bovenstaande kanttekeningen en toezeggingen onderschrijven wij het advies van de commissie.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Westland,
de secretaris, de burgemeester, i.o.

M.C.M. Weerts B.R. Arends